

			4	3/09	253	472
Бутонізація	3/06	247	2	3/08	230	477
Цвітіння	2/07	388	2	2/09	218	606
Плодоутворення	2/08	325				325
Достигання насіння	2/09	267				267

В сумі за два укоси сорту Южний 3 найвищу врожайність забезпечили рослини при режимі скошування – 2-а декада липня + 2-а декада вересня – сумарно 606 ц/га. Найменший двохукісний врожай (471 ц/га) було отримано за умов скошування рослин у 3-й декаді травня + 3-й липня.

Таким чином, на півдні Хмельницької області доцільно вирощувати сорт сильфію пронизанолистого Канадчанка, який при двохукісному режимі скошування – 2-а декада липня + 2-а декада вересня – забезпечує урожайність силосної сировини 630 ц/га, вихід кормових одиниць – 82 ц/га, рівень рентабельності – 177%.

БОБКО Володимир, здобувач 2-го курсу другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 201 Агрономія

Науковий керівник: **ШУВАР Іван Антонович**, д. с.-г. наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України

м. Львів

ПРОДУКТИВНОСТІ СОЇ В СІВОЗМІНІ КОРОТКОЇ РОТАЦІЇ ЗАЛЕЖНО ВІД ПОПЕРЕДНИКА

Соя вимоглива до попередників і сама є кращим попередником інших культур. В основних районах виробництва зерна, кормів, олійних культур вона може мати велике значення для підвищення культури землеробства, витримує

насичення нею сівозмін, позитивно впливає на врожайність інших культур. Соя є важливою культурою для господарств з різноманітною спеціалізацією, особливо із зернофуражним і тваринницьким напрямом [1].

Як попередник для сої, придатні зернові колосові, кукурудза, буряки цукрові, картопля, багаторічні злакові трави. У зоні достатнього зволоження сою можна висівати після буряків цукрових. У короткоротаційних сівозмінах (чотири-п'ять полів) частка сої може становити 20-25% [2-4].

Непридатними попередниками сої є зернобобові культури і багаторічні бобові трави та культури-господарі збудників склеротинії, такі як соняшник або капустяні культури (ріпак). В районах достатнього зволоження у семи- та десятипільних польових сівозмінах під сою займають одне поле. Повертати сою на попереднє місце рекомендовано не раніше, ніж через два роки [4].

Соя, як усі зернобобові, – цінний попередник для інших культур в сівозміні (беззмінного вирощування не витримує!). Після збирання залишає в ґрунті кореневу систему з бульбочковими бактеріями, сприяє нагромадженню азоту, поліпшенню структури й родючості ґрунту. Рослини використовують важкорозчинні поживні речовини з нижніх шарів ґрунту і залучають їх до кругообігу живлення. В середньому на 1 га вона залишає близько 60-80 кг/га азоту (N), 20-25 кг/га фосфору (P_2O_5) і 30-40 кг/га калію (K_2O). Необхідно врахувати, що на перших етапах росту у сої сильно розвивається коренева система, а ріст рослин сповільнений. Це обумовлює її низьку конкурентоспроможність у боротьбі з бур'янами [3,4].

Враховуючи певну невизначеність щодо попередників сої, особливо у зв'язку з глобальними змінами клімату, нами 2022 року розпочати польові дослідження в умовах ТОВ «Агрокультура Мостиська» на Львівщині. ґрунти сірі лісові середнього гранулометричного складу, характеризуються умістом гумусу в орному (0-30 см) шарі 2,1-2,3%, РН (сольова) – 5,1-5,5; Нг – 2,5-3,1; S – 12,7-13,5 мг/екв. на 100 г ґрунту; уміст азоту – 10-12 мг, обмінного калію і рухомого фосфору відповідно 11,8-13,0 та 14,1-15,3 мг на 100 г ґрунту. Водно-

фізичні властивості ґрунту – незадовільні із-за недостатньої кількості органічних речовин і агрономічно цінної структури. Ґрунти мають сприятливі агрофізичні властивості: вологоємність висока, водопроникність добра, теплові властивості сприятливі, що й сприяє отриманню високих врожаїв сої та інших культур.

Попередниками сої у досліді були: пшениця озима (контроль), кукурудза, картопля, ячмінь ярий + гірчиця біла на сидерат. Найвищу врожайність (38,5 ц/га) зерна скоростиглого сорту сої Устя отримано на контролі – після пшениці озимої, дещо меншою вона була після ячменю ярого + гірчиця біла на сидерат – (36,8 ц/га), а попередники кукурудза і картопля за впливом на врожайність сої були практично на однаковому рівні – відповідно 35,6 і 34,5 ц/га.

Отже, за результатами дослідження встановлено, що культури-попередники сої у досліді за впливом на врожайність можна розташувати у такому порядку: пшениця озима – ячмінь ярий + гірчиця біла на сидерат – кукурудза – картопля.

Список використаних джерел:

1. Врожай онлайн 2021. URL: <https://latifundist.com/urozhaj-online-2021> (дата звернення: 07.09.2021 р.).
2. Коробко А.А. Динаміка виробництва сої в Україні та світі. Збалансоване природокористування. 2021. № 4. С.125-133.
3. Сенік І.І, Шувар А.М., Сидорук Г.П., Горун М.В. Вплив попередника на урожайність сої у післяукісних посівах. Таврійський науковий вісник. Вип.№ 126. 2022. С.215-220.
3. Шувар І. А. Наукові основи сівозмін інтенсивно екологічного землеробства: монографія. Львів: Каменяр, 1998. 224 с.